

نووسینی: حسن صالح

با فچه کانی چه سپ

له عمره ییوه: نهژین باجهزان

بۆيان کرد که تېوهی تهمه نومی قووت دا له گه‌ل براده رانم، به لأم نه وان
 پیده که نین! چیرۆکه که م له و رۆژه دهستی پی کرد که گه پامه وه
 بۆ شاره که م، دواي نه وه خالی پشکنیم تپه پراند، و کاتی رۆشتمه
 باخچه یه کی چه سپ، له دواي کوتایی هاتنی جه ننگ، نه مه یه که مجار
 بوو باخچه یه کی به م شیوه یه بینم، جیاواز بوو، شیوه که ی نایاب بوو
 چونکه لینج بوو، هه ولما گولیکی زهر د لئ که مه وه، درکی پیسی
 پی نه بوو، په ره کانی وه کو شاموا بوو، گولیکی سیحراوی بوو، دهستم
 پی خوش بوو نه و گول له قه ده سه وزه که ی بکاته وه. به دهستم
 هه لمگرت دواي گه پرانه وه م له و جه ننگه درپژه، به لأم نه و گول فیری
 ناو دهستم بوو و به جی نه هیشتم، تاوه کو رۆژیکیان ههستم کرد
 که درک له سه ره جهستم گه وره بوو. ناچار بووم به رگه ی ده رکه وتنی
 له سه ره جهستم بگرم به سه ره خره کانی، و بونه ناخوشه که ی دواي
 نه وه، جلم له به ره نه ده کرد چونکه ده درپا، خه لکی به پیای گول که

له م ولته نادپاره ده توانم هه موو خووه دپاره کانی بکه م، بۆیه چه زم
 کرد تپیدا مینمه وه. هه چه نده لیره چه زیان لیه سه ره کان بپرن،
 وه کو فایکینگه کان، به لأم من په نجه ره کانم داخست و دهستم کردنی
 به فیرکردنی کوره که م له سه ره خویندنه وه، بۆ نه وه ی رۆژنامه کانم بۆ
 بخوینتیه وه کاتیک کویر ده بم. توانای بینیم له ده ست دا، کوره که شم
 له ده ستدا، و زۆر سوپاسی خودام کرد له سه ره نیعمه تی کویری ته تی،
 چونکه سه ری کوره که م نه بیننی که له به رده ممدا تلۆر بووه وه. هه موو
 ژیانم دوورم له خه لک، جیاوازی نه بوو لام چاوه کانم بکه مه وه یان
 دایخه م، گویم له هه ناسه و ترپه کانی دلّم ده گرت. نه ندیشه ی هیچ
 شتیکم نه ده کرد چونکه شیوه کانم بیرچوو بووه. سه ربازه کونه کان
 زۆر جار به م شیوه یه کوتاییان دیت. هیشتا ده نگی توپ بارانه که
 له گویمدا یه. ده کرّی هه موو شیوه کانم بیر بچن، به لأم یادم هه رگیز
 نایه وی شیوه ی جه نگی بیر بچن. جه نگیش ته واو بوو، زۆر تامه زرۆی
 نه وه بووم که بگه ریمه وه بۆ شاره که م و هاوسه ره که م و منداله که م که
 ئیستا بووه ته گه نجیک، هاوسه ره که م به رده وام وینه ی منداله که مانی
 بۆ ده ناردم له گه ل نامه کانی، له وینه کان ده مبینی که چۆن گه وره
 ده بوو. که گه پامه وه شتیک پرویدا که پیشبینیم نه ده کرد، نه و
 شاره بی وینه یه ی من بی هیما و پیره ست بوو، هه مان نه و شاره
 نه بوو که له کۆلانه کانی یاریم ده کرد و گه وره ده بووم و جوانترین
 کاته کانی گه نجیتیم تیا به ریکرد، پروونکی گۆبه کانی ره ننگ په رپو بوو،
 باننده کانی له تاریکیدا خویان ده شارده وه، روخساری شه قامه کانی
 ناته واو بوو، نه م ناسیه وه، هه مووان خویان ده شارده وه، هه ندیکیان
 به هیما ی کورت له گه ل یه ک ده دوان به بی ده ننگ، هاوسه ره که م له
 نامه کانیدا باسی نه م گۆرانکار یانه ی بۆ نه کردم، باسی نه و جه نکه م

ناومىيان دەبىرد.

ئەم شىۋە نوپىيە نازارمى نەدەدا بە قەد نازارى ئەۋەي كە نەمدەتۋانى شەۋان لەگەل ھاوسەرەكەم بنووم، نەم دەتۋانى دەستى پىۋە بەدەم، چونكە جەستەم پىر بوو لە دىرک، ھەر جارىكىش لىيى نىزىك دەبوومەۋە بە دىرکە كانم نازارى پى دەگەشىت، لە بۇنە ناخۇشەكەم راي دەكرد، وای لى ھات جىگەكەي لەم دوور بخاتەۋە. نازارم دەكىشا بەھۆي ئەو شتانەۋە، ئۇفە ئۇفى دەكرد كە دەيىنى كەل و پەل ناو مال تىك دەچوون كە لەسەريان دادەنىشتم، ھەستەم دەكرد كە چەندە دەيەۋى من لە مال دەركات، لە شىۋازى سەير كىردنى بۇم ديار بوو، ئاخ لەم بەختە كۆپرەم. بەدەرىزاي ئەو چەند سالى جەنگ من ھەر بىرم دەكرد، كەچى ئىستا ئەو دوور لە من دەخەۋىت، لە ترسى ئەم جەستەيەم كە پىر لە دىرک. بەدەروام پى دەۋوتەم: جىگات لە باخچەدايە لەم مالەدا جىگات نىە. يەكەم جارە ھەست بە رۆكىك بەكەم، پىشېنى شتى وام نەدەكرد، لە راستىدا، من پروكىكەم لەسەر شىۋەي مروڧ، دەكرىت بىم بە بوونەۋەرىكى نوڧ، يان جورىك لە زىانىكى شىۋە ناديار، دەكرىت ناوم بنىن (پروكوڧ) بوونەۋەرىكى نوڧ لە تىوان پروەك و مروڧ .. دەكرى دۋاي ھەزاري سالى تر ئەم ناۋە بەكاربېنن، لەبەر ئەۋەي بوونەۋەرىكى نوڧم لەم شارە نوپىەدا، دەكرى شارەكەم ناۋى بچىتە مېژووۋە بەھۆي مەۋە، چونكە خەلكى ئەم شارە بە پىاۋەي گۆلكە بانگمىان دەكرد. مېش ھىچ لارىەكەم نەبوو لەسەر ئەو ناۋە، چونكە ئەمە حەقىقەتە. ھەموو ئەمانە گۆلكەش ھەر لە جىگەي خۇيدا بوو، راجلەكى كە دەستەم بۇ دەبىرد، لار دەبوو كە قسەم بۇ دەكرد، ھەستى بەۋە دەكرد كە دەمەۋى بىكەم، تەنانەت كاتىكىش دەموڧست لە خۇمى

بەكەمەۋە، بەھىز دەبوۋە لە پەگەكانى كاتىك ھەستى بە ترس دەكرد، گەلكانى رەق دەبوون ۋەكو ئاسن، دەستەكانى وشك دەكرد، ھەستەم دەكرد كە پەگەكانى لە نىۋ دەمارەكانم خۇي چەسپاندە، بەھىز بە شىۋەيەك كە نەمدەتۋانى لى خۇمى بەكەمەۋە، دۋاي ھەموو ھەۋلدا تىك بە لادانى، توۋشى خۇين بەربوون دەبووم، خۇم دا بە دەستى چارەنوۋسەۋە، دەستەم پىشكەشى گۆلكە كە كىرد، و لەسەر تەختىكى دارىن لە مالەكامدا بە تەنھا شوپىكىم بۇ خۇم رىكخست، بۇ ئەۋەي ھاوسەرەكەم تۋرە نەكەم لە دانىشتم لە ژوورى ميان و خراپ كىردنى تەختەكان. ھەموو شتىك گۇرا، جەستەم بوو ۋەكو سوبىرىكى بىابانى، رىشم بوو بە يەك بىر لە دىرک، دەترسام شتە ناسكەكان بە دەستەۋە بگرم بۇ ئەۋەي ھىچيان لى نەيەت، ھەستەم بە قورسى جەستەم دەكرد، لە كاتىكدا گۆلكە خۇشجالبوو لە جىگەكەيدا، دەمزانى كە ھىچ سوۋدىكى نىە ئەگەر سەردانى پىشكىك بەكەم، دەمزانى كە چارەسەرەكە بە لابرندى گۆلكەيە، ھىچ رىگەيەكش نىە بۇ لابرندى جگە لە بىرنى خۇپنەنرەكەم لەگەلى، يان بىرنى دەستەم، دوو دل بووم لەو كارە. لە ئاۋىنەكان نىزىك نەدەبوومەۋە، ناشىنەكەم لە چاۋى ھەۋسەرەكەم دەيىنى كە بە قىزەۋە سەيرمى دەكرد، و كۆرەكەشم كە لە ژوورەكەي خۇي دەرنەدەچوو لە ترسى ئەۋەي بەم شىۋەيە مېمىنى.

كات تىدەپەرى بە شىۋەيەكى ھىۋاش، مېش لەسەر تەختەكەم كۆدەبوومەۋە، دىرکەكانى دەچەقىنە جەستەي خۇمەۋە، دەمىنى كە ھاوسەرەكەم لە بەردەممدادى و دەروات، نەم دەتۋانى خۇم بگرم، ھەستام و لە ئامىزم گرت، بەو ئامىز گرتە مرد و كەوت لە دەستەم، ھەۋلەدا چەند جارىك بۇ ئەۋەي ھەلگىرمەۋە بەلام بە دەستەكانم

ئىزگى ئابدىلا بۇ ئىكرو لىكۆلنىۋە دەرىدەكات

چىرۆك

دەبوو بە پارچە پارچە. بە بئ ئاگای رام کرد بۆ باخچەى چەسپ بۆ ئەوێ تۆلەى خۆم لە هەموو گۆلە لىنچەکانى بکەمەو، هەموو شتیکم لەوێ سووتاند، لەو کاتە هەستم کرد کە گۆلە زەردەکەى خۆشم سیس بوو، و درکەکانم نەمان، گۆلە زەردەکەم کەوت، گەرامەو بۆ مالهەو بەرووتى بەلام بەسەر بەرزى. هەموو گوشت بەزەکانى هاوسەرەکەم خوارد من و کورەکەم، هەندى جار کورەکەم هەندى لە ئەندامەکانى بە من دەدا. خۆى حەزى لە دەست و خپکەکانى قاچى داىكى بوو، منىش ئەووم دەخوارد کە لە رانى ما بوو، و هەندىکیشم لە مىلى هەلگرت لە بەفرگەرە کە بۆ ئەوێ جار جار بىخۆم. ئەگەر هاوسەرەکەم نەبوایە ئیمە لە برسە دەمردىن، بەتایبەتى لەو کاتەدا چەک هەلگەرەکان گەمارۆى شارەکەيان دابوو، و هەرکەسێکىش هەولێ دەرچوون بەدات لە شار دەبانکووشت، ئەوان خۆيان وەکو ئیمە بوون، لە نىو ئیمە دەژيان، بەلام ئەو سىستىيە کە تووشى بوون وای لىيان کرد بەم شىوێ بە بن، و شىوێيانى گۆریت بەم شىوێ بە بۆنەوهرى ترسىنەر، ئەوان وایان دەزانى کە ئیمە دەپارێزن و دوورمان دەخەنەو لەو بىرۆکانەى کە لە دەرهوێ وڵات بۆمان دى، بۆیە باخچەى چەسپيان دروست کرد، هەرشى کووشتنم لى کرابوو چونکە باخچەکەم سووتاند، ئەوان وەکو باخچەکە لىنج بوون، رىشىكى دارىنى درىژيان بوو، سەیرکردنيان ئاسنن بوو، چەسپەکان لای قاچەکانيان دەردەچىت، کاتىک بە شەقامەکانى شارداتىدەپەرىن، مالى ئەوانەيان دەسووتاند کە لە دژيان دەوستانەو، دەيانکرد بە رووکی چەسپاوى لە باخچەکەيان، جارێکيان بىنىم کە چۆن گەورەکەيان يەکى کرد بە پىاوێکى کرد بە رووکیكى لىنجى دەکشایەو کە يەکى بە لايدا تىدەپەرى، وای لە خەلکى کرد لەو

شوێنە دوورکەونەو کاتى لەوێ تىدەپەرن.

لە مالى دەرنەچووم، دەستى خۆشان دەگرت لەو گۆشتەکەى کە ماوئەو لە هاوسەرەکەم، چەند جارێک کورەکەم ئاگەدار کردەو کە دەرنەچىت و تىکەلێ چەک هەلگەرەکان نەبىت، بەلام ئەو گۆم لىم نەدەگرت، لە کاتىکدا هەندىک خىزان پىيان باش بوو هەر لە مالى پىنەو، و يەکتى بخۆنەو، بىکەن بەتىروپشک، ناوہيان لەسەر کاغەزى بچووک دەنووسن ئىنجا دايدەخەن، و دەبخەنە قوتوویەک، دواى ئەوێ کە دەستىکى تىا ئەخەن، و يەکى هەلئەبىرن، ئەوێ کە ناو دەردەچىت دەخوړىت بۆ ئەوێ ئەوکانى تر بژىن.

منىش هىشتا ملە بەفراوێەکەى هاوسەرەکەم دەمژم، هەست بە ئاھەکانى دەکەم کاتىک ئىسکەکانى دەمژم، ملەکەش دەگەرئىمەو ناو بەفرگەرەکە هەر کات هەستم کرد کە گەرمبەتەو بۆ ئەوێ دووبارە سارد بىتەو. کاتىک کوێر بووم هەندى لە چەکداران کاتىک کە تەرمى کورەکەمیان هەلئەگرت بۆ ئەوێ بىخەنە باخچەکە پىيان ووتم کە مژىنى ملە بەفراوێەکان دەبىتە هۆى کوێر بوون. لە جىاتى کورەکەم بە سەگى قەرەبووميان کردەو، سەگى لىنجى، بۆ ئەوێ رى نىشانەرم بى کاتىک بە شەقامى شارە کۆنەکەمدا دەگەرئىم. سەگەکە ناوى (نارىا) بوو، سەگى عىناد، بەردەوام بە کۆلانى تردا منى دەبرد، کە بەرەو مالهەو کۆتایى نەدەهات.

لە کۆمەلە چىرۆکى (باخچەکانى چەسپ)ى حەسەن فالج، لە چاپى (المىوسط) - 2017 .